

Dissabte, 26 de febrer de 2005, aula 108 UB

Seminari 1

Diferències educatives i dones immigrades. Aproximació a les dificultats d'inclusió de les dones senegambianes i marroquines d'origen rural.

Proposat per Carmen Expósito (formadora de persones adultes immigrades)

Ponència

L'objecte d'estudi són les dones no alfabetitzades d'entorn rural, provinents del Marroc, Senegal, Gàmbia i Mali, d'uns 28 anys de mitjana d'edat i que porten entre 2 i 13 anys residint a Granollers i comarca. Totes aquestes dones tenen en comú que han arribat amb reagrupaments dels marits. A partir d'aquesta realitat, s'estudien els diferents processos d'adaptació que d'aquestes dones.

És evident la divergència que hi ha entre l'univers social i cultural d'aquestes dones i el de la nostra societat. Això fa que es detectin tota una sèrie d'obstacles als quals, la majoria de vegades, les dones immigrades no es poden encarar. Les principals barreres són el seu analfabetisme, la llengua del país d'acollida, el desconeixement dels codis socials, les càrregues familiars, etc.

La prioritat d'aquest col·lectiu és trobar una feina, però degut a que han passat pel procés de reagrupació familiar, totes tenen denegat el dret a treballar, dada que consta als permisos de residència. Cal saber que ja no és habitual trobar dones que no treballin degut a temes culturals.

La resposta a aquesta problemàtica és, sense cap dubte, l'educació. Aquesta és l'eina per a superar la desigualtat. Cal implementar processos educatius d'ampli abast que facin possible l'assoliment d'uns objectius bàsics que permetin a les dones que ho necessitin una mínima autonomia i independència. Així, s'ha corroborat a través de diferents estudis que, dones que provenen d'aquests mateixos països però que han estat escolaritzades, culminen els seu procés d'adaptació amb èxit, accedint a llocs de treball en l'àmbit de la formació, la restauració, ajuntaments, etc.

En el treball amb dones immigrades, és de vital importància el fet de conèixer i tenir en compte el bagatge, les experiències de vida de cada una d'elles. També són importants, més que els mètodes que es puguin utilitzar, les habilitats socials, sobretot

que elles puguin redescobrir-les, per exemple, compartint experiències amb altres dones, participant. Potenciar els processos participatius i la emotivitat ajuda a cohesionar el grup. Aquí, aquestes dones es troben amb un individualisme que als seus països d'origen no existeix.

Les accions que es duen a terme amb aquest col·lectiu són: l'acollida i acompanyament, l'alfabetització, la inserció laboral (a través de tallers d'aprenentatge d'oficis), entre d'altres no tant específiques.

Els llocs de treball als quals les dones accedeixen després del procés d'adaptació, són bàsicament en l'àmbit domèstic. Tot i això, els nivells d'èxit continuen essent molt baixos degut als contractes i sous precaris i també, a la recent onada migratòria procedent d'Amèrica Llatina. El col·lectiu africà està essent substituït pel sud americà, el qual està molt feminitzat i té nivells més alts de formació.

Casos pràctics

Es presenten tres casos pràctics acompanyats de diferents consells a l'hora de ser aplicats:

Primer cas. Com organitzar un curs d'iniciació al món laboral amb un grup de dones heterogeni pel que fa a país de procedència, cultura, educació, alfabetització, experiència laboral... . S'aconsella agrupar a les dones dins la mateixa aula, depenent del nivell d'alfabetització. Les que més competents són amb el català i/o castellà, ajuden a les altres fent de traductores. És important no agafar-se els cursos al peu de la lletra. És molt més enriquidor aturar-se en les diferents converses que vagin sorgint a l'aula.

Segon cas. Situació de conflicte: ha començat un curs en el que les dones estaven becades i, els arriba la notícia de la denegació de bona part de les compensacions econòmiques. Això provoca una forta discussió a l'aula, fent que una de les dones cridi més del compte. La formadora acaba per dir-li a la dona en qüestió que és una mal educada i aquesta, encara s'enrabia més, ja que per a ella l'expressió "mal educada" no es una cosa personal, sinó que significa un insult als seus pares, a la seva família.

Resolució: crear un debat a l'entorn de diferents expressions relacionades amb els conceptes d'Educació i respecte.

Tercer cas. Es descriu una situació que es repeteix sempre que en un mateix grup de dones n'hi ha que procedeixen del Magrib i de l'Àfrica subsahariana. Les magribines actuen amb certa prepotència davant les subsaharianes, les quals accepten el paper d'inferiors. Antigament, part de la població negra havia estat esclava dels àrabs, d'aquí que les situacions que es generen representen en certa manera aquest fet històric. En aquests casos, el que s'ha d'evitar és proposar qualsevol activitat que pogués deixar en evidència a alguna de les dones subsaharianes.

Debat

Es pregunta quina és l'evolució que segueixen les filles d'aquestes dones. La resposta és que aquesta és encara una realitat difícil d'analitzar, ja que ara els fills/es de les dones de la recerca comencen a ser adolescents, però que és evident que el xoc generacional, cultural existeix. Altres estudis quantitius, diuen que el 60% dels fills/es d'immigrants són víctimes del fracàs escolar, dada que pot explicar alguns aspectes referents als adolescents fills/es d'immigrants.

A nivell institucional, els recursos socials són suficients? A partir d'aquesta pregunta i un rumor que diu que des de l'administració pública es vol dotar de recursos a organitzacions d'àmbit privat per gestionar temes d'alfabetització, es genera un important debat. Es diu que la principal problemàtica no és la insuficiència de recursos sinó la mala gestió d'aquests. També, cal remarcar la diferència que hi ha entre el que es preveu o planifica i la realitat que hom es troba a l'hora de formar a persones adultes i immigrants. Per exemple, des de les institucions s'estableix que s'utilitzi el català, però moltes escoles d'adults utilitzen el castellà. Hi ha gran distància entre les accions genèriques i les específiques, una manca de sensibilitat, una feble coordinació i tota una sèrie d'estadístiques que amaguen la realitat (estadísticament, una persona que treballi una jornada per una empresa de treball temporal, és una inserció laboral).